

KVINDEBLADET

• HVAD VI VIL •

REDIGERET AF

JOHANNE MEYER.

Nr. 32.

Udgaaar hver Søndag. Abonnement 60 Øre
pr. Kvartal foruden Postpenge. Annoncer
pr. Petitlinie eller dens Plads 10 Øre.

København, Søndagen den 12. Avgust 1894.

VII. Aargang.

Alle Klager over Uregelmæssigheder i Bladets Forsendelse bedes indgivet til det Posthus, hvorfra Bladet udleveres.

Kvindesagen og Sproget.

Af K. og H.

Sprogets Udvikling kan paa ethvert Punkt føres tilbage til sjælelige Aarsager. Selv de rent lydlige Forandringer har dette Udgangspunkt; men endnu mere gælder det med Hensyn til Ordforraadet og Ordnes Betydning. Det er almindelig bekendt, hvorledes man ved Sammenligning af de forskellige indoeuropæiske Sprog er i Stand til at tegne Omridsene af Kulturtilstande, som herskede i en Tid, der ligger forud for alle Historiens Vidnesbyrd, og hvorledes Laaneordene i et givet Sprog ofte fortæller os om Kulturstrømninger, som al anden Tradition tier om. Ogsaa de etiske Ideer, der har behersket Menneskeslægten, har ofte efterladt et overraskende tydeligt Spejlbillede i Sproget.

Man maa altsaa være belavet paa, at ogsaa den Idé, som gennem lange Aartusinder har krævet Mandens Overherredømme over Kvinden, har sat sine Spor i Sproget. For at finde Eksempler herpaa behøver man ikke at ty til fjerntliggende Sprog. Ordet *Mand* er et saadant Eksempel. Endnu i Oldnordisk havde dette Ord Betydningen „Menneske“ og kunde lige saa godt bruges om en Kvinde som om en Mand. De, som ikke kender Oldnordisk, behøver kun at tænke paa det engelske Ord *woman*, der er sammensat af *wife* og *man* og egenlig betyder „Kvinde-menneske“. Nu har begge Sammensætningens Led skiftet Betydning; *wife*, som oprindeligt betød „Kvinde“, betyder nu kun „Hustru“; for den Opfattelse, at Kvinden ikke har anden Gerning at gøre end at være Hustru, maa de to Begreber naturligvis være synonyme; og *man*, som betød „Menneske“, betegner nu det ene Køn, som har bildt sig ind, at det

alene udgjorde Menneskeheden. Modsætningen til *Kvinde* var i Oldnordisk ikke *Mand*, men *Karl*. Den store Bjørn hedder *Karls-vognen*; den lille Bjørn hed paa Oldnordisk *Kvindevognen* (*kvinnavagn*). Altsaa har den Tids Sprogfølelse tydet det første af disse Navne som „Mandsvognen“. Dette er for øvrigt en urigtig Tydning, en „Folkeetymologi“; Stjernebilledet har Navn efter Karl den store, som man let kan overtale sig om ved at forfølge det engelske Udtryk *Charles's wain* tilbage gennem den engelske Sproghistorie. Nu til Dags er Ordet *Karl* blevet dybt degraderet og fortrængt af *Mand*; det er, som om Mændene har foretrukket at kalde sig „Mennesker“ i al Almindelighed fremfor at benytte den snævrere Kønsbetegnelse. Ganske paa samme Maade er det gaaet f. Eks. i Fransk; det latinske Ord, som betød „Mand“ er i Fransk gaaet af Brug, medens det latinske Ord for „Menneske“ er blevet Betegnelse for Mandkønnet (fr. *homme*). Derimod har man fundet Behag i at benævne Kvinden specielt som Kønsvæsen. Den, der forstaar at læse Sproghistoriens snart tydelige, snart halvt udviskede Skrift, vil finde Eksempler nok herpaa. I Oldgræsk har man som Betegnelse for „Halvbrødre med samme Moder“ et Ord, som egenligt betyder „af samme Modersliv“; et Sted i Iliaden er „Helbrødre“ udtrykt ved en Talemaade, som etymologisk betyder „af samme Liv og med samme Fader“ (Iliaden 12, 371). Altsaa: Faderen betegnes personligt, Moderen ikke. Ja, der gives endogsaa i forskellige Sprog blandt de hævdevundne Benævnelser for „Kvinde“ eller „Pige“ Ord, som fra først af var Sidesykker til det allerpumpeste af, hvad mandlig Sprogbrug tillader sig ogsaa i vor Tid.

Det følger da af sig selv, at den ny Opfattelse, som dette Blad kæmper for, efter-

haanden som den trænger igennem, vil udøve Indflydelse ogsaa paa Sproget. Til en Begyndelse vil der sikkert blive sat en Grænse for den overflødige og smagløse Anvendelse af Ord med Endelsen *—inde*. En mandlig og en kvindelig Forfatters eller Lærers Virksomhed er nøjagtig den samme; hvad skal man da med Ordene *Lærerinde*, *Forfatterinde*? Kan en mandlig Forfatter løbe frit om uden at have en Plakat med Angivelse af hans Køn klistret paa Ryggen, hvorfor vil man saa nægte den kvindelige Forfatter samme Frihed? En *Professorinde* er en Professors Hustru; en kvindelig Professor vilde ikke have nogen Anledning til at anlægge noget *—inde*-Slæb paa sin Dragt. — Men for øvrigt har vi god Grund til at være ret vel tilfredse med vort Modersmaal; det paa-lægger os mindre Tvang i denne Henseende end de fleste andre Sprog. For Fransk-mændene er enhver Egenskab forskellig, efter-som den tilhører en Kvinde eller en Mand; han kan være *heureux* „lykkelig“, men hun kan kun være *heureuse* (hvad enten man nu vil oversætte dette som „hunlykkelig“ eller som „lykkeliginde“). For Russerne antager ogsaa enhver Handling et forskelligt Udseende efter Kønnen; hvis en Mand har drukket et Glas The, hedder det *pil* „drak“; men er det en Kvinde, hedder det *pilá*. Derimod maatte vi ønske, at vi ligesom Armenierne havde ét Ord for „han“ og „hun“ (sml. dette Blads Nr. 6, hvor der spottes over Brugen af *han* om Mennesket i al Almindelighed).

Den Indflydelse, som den ny Opfattelse vil udøve paa Sproget, vil i det væsentlige gøre sig gældende ubevidst. Vi skal arbejde paa at reformere Folkets Tænkemaade; saa følger Sproget af sig selv efter, uden at der behøves synderligt Arbejde i den Retning.

De ovenstaaende Betragtninger fremkom-